

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4381/2020
10.02.2021. године
Београд

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић и Бранка Станића, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Тијана Милутиновић, адвокат из ..., против туженог Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, Београд, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2990/2019 од 23.01.2020. године у седници одржаној дана 10.02.2021. године, донео је

Р Е Ш Е Њ Е

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 2990/2019 од 23.01.2020. године и предмет враћа истом суду на поновно суђење.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Првог основног суда у Београду П бр.9257/2018 од 20.11.2018. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и тужени обавезан да му на име накнаде штете због неисплаћивања пензије за период од 01.09.2011. закључно са 31.10.2016. године, исплати појединачне месечне износе са законском затезном каматом опредељеном као у том ставу изреке. Ставом другим изреке, тужени је обавезан да тужиоцу на име накнаде трошкова парничног поступка исплати 125.250,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 2990/2019 од 23.01.2020. године, наведена првостепена пресуда је преиначена, тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца у целости, као и одлука о трошковима поступка, тако да свака странка сноси своје трошкове поступка, а одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију, због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност побијане пресуде у смислу члана 408. ЗПП („Службени гласник РС“, бр.72/11, 55/14) Врховни касациони суд је налази да је ревизија дозвољена на основу члана 403. став 2. тачка 2. ЗПП и да је основана.

Доношењем побијане пресуде није учињена битна повреда из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоцу је решењем туженог бр. .. од 11.11.1992. године, признато право на старосну пензију и одређен му најнижи износ старосне пензије од тадашњих 9.656,00 динара месечно почев од 01.06.1992. године. Пензија му је редовно исплаћивана до јануара 1999. године, када је тужени обуставио исплату, пошто је доласком међународних цивилних снага на Косово и Метохију прекинут платни промет и комуникација, па се исплата пензија није могла вршити. Тужилац је рођен 1931. године и има пребивалиште у На основу налаза и мишљења судског вештака економско-финансијске струке, утврђена је висина неисплаћених пензија у периоду од 01.09.2011. године до 31.09.2016. године у износу од укупно 1.300.250,76 динара, као и висина појединачног месечног износа у том периоду.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да је тужени без оправданог разлога престао да тужиоцу исплаћује пензију на коју је стекао право, због чега је тужени одговоран и у обавези да му на основу члана 172. Закона о облигационим односима (ЗОО), накнади насталу материјалну штету коју је проузроковао у вези са вршењем својих функција. Стечено право на пензију представља део тужиочеве имовине према члану 1. Протокола 1. уз Европску конвенцију о заштити људских права и основних слобода, па је тужени обуставом исплате пензије без основа прописаног за то одредбама Закона о пензијском и инвалидском осигурању, повредио тужиочево право на мирно уживање. Поред тога, оценио је да тужени током парничног поступка није доказао да ли тужилац прима пензију на Косову и Метохији, будући да исправу о томе суд није могао прибавити по службеној дужности.

Другостепени суд је заузео супротно правно становиште и одбио тужбени захтев, полазећи од тога да тужилац који је рођен 1931. године и има пребивалиште у ..., испуњава оба потребна услова за исплату пензије од администрације на Косову (да је лице навршило животну доб за пензионисање - 65 година и да има стално место боравка на Косову) прописана чланом 2. Уредбе број 2001/35 о пензијама на Косову и Уредбом број 2005/20 о изменама и допунама те Уредбе. Закључио је да тужилац очигледно испуњава ове услове, али да он током парничног поступка није доставио потврду о таквим примањима, односно о томе да ли је уживалац пензије по наведеним уредбама и у ком износу. Како је то од значаја за оцену висине потраживања, обзиром да је чланом 192. став 1. ЗОО прописано да оштећени који је допринео да штета настане или буде већа него што би била иначе, има право само на сразмерно смањену штету, заузео је становиште да би тужиоцу евентуално припала неисплаћена разлика између износа који потражује од туженог на име неисплаћених пензија за период од 01.09.2011. године до 31.10.2016. године и износа које је или које би примао од стране пензијске управе администрације Косова. С тим што је закључио да је терет доказивања ове чињенице на тужиоцу на основу члана 231. став 2. ЗПП којим је прописано да странка која тврди да има неко право сноси терет доказивања чињенице која је битна за настанак или остварење права, а имајући у виду начело одштетног права које налаже да накнада штете не може бити већа од износа настале штете.

Правилно је правно становиште другостепеног суда да би тужиоцу (за наведени период) припало право на сразмерну накнаду обичне штете у висини разлике између

износа који потражује од туженог на име неисплаћене пензије и оног новчаног износа који прима или би могао да прима из буџета Косова од стране Пензијске управе Косова, а према условима из цитираних уредби и Правилника о пензијама на Косову, који се примењују на територији Косова и Метохије, чиме би се смањила накнада штете на основу члана 192. ЗОО.

По налажењу овога суда се за сада се не може прихватити закључак другостепеног суда у погледу примењеног правила о терету доказивања из члана 231. у вези члана 374. став 1. ЗПП на шта се ревизијом основано указује, а што је било од утицаја на правилност побијане пресуде. Најпре зато што се према члану 232. ЗПП, у ситуацији када се утврди да странци припада право на накнаду штете, на новчани износ или заменљиву ствар, а висина штете не може да се утврди или би могла са знатним тешкоћама, онда се висина новчаног износа одређује по слободној оцени.

Међутим, да би другостепени суд правилно оценио правила о терету доказивања из члана 231. ЗПП као у конкретном случају када је тужилац доказао чињенице битне за настанак или остварење права на накнаду штете, неопходно је да суд позове тужиоца да сходно члану 241. ставови 1. и 2. ЗПП, у за то одређеном року, поднесе исправу која се с обзиром на садржину сматра заједничком, издату од стране надлежног органа Пензијске управе Косова о томе да ли је он остварио право на пензију на територији Косова или је корисник неког другог права из пензијског осигурања и у потврдном случају, у ком новчаном износу. Првостепени суд је пропустио да то наложи тужиоцу, иако му је на то указивано претходном другостепеном одлуком (решењем) донетом у овој правној ствари.

Тек онда ће суд бити у могућности да зависно од исхода овог налога, а с обзиром на све специфичне околности овог случаја (објективну опште познату околност да првостепени суд не може по службеној дужности да прибави такву исправу, као ни тужени) оцени по свом уверењу у смислу става 5. исте законске одредбе, од каквог је значаја то што тужилачка страна не подноси такву исправу, односно да оцени правила о терету доказивања.

Како одлука о трошковима поступка зависи од исхода одлуке о овој ствари, то је и она укинута.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци одлуке на основу члана 415. став 1. ЗПП.

Председник већа – судија
Звездана Лутовац,с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић